

Ο Γάμος ως Αλληλοκενωτική Θεοειδής Αυτοθυσιαστική Αγαπητική Ένωση Ανδρός και Γυναίκος

- Το θεοδώρητο μυστήριο του γάμου υπό το πρίσμα των αποφάσεων της Αγίας και Μεγάλης εν Κρήτη Συνόδου της Ορθοδοξίας
- Στην σύγχρονη εποχή του ηθικού σχετικισμού και της εκκοσμικεύσεως ακόμη και της μυστηριακής ζωής της Εκκλησίας, η Αγία και Μεγάλη εν Κρήτη Σύνοδος αίρει ανάχωμα και διατυπώνει λόγο αληθείας υπέρ της προστασίας του θεοδώρητου μυστηρίου του Γάμου και του ιερωτάτου θεσμού της οικογένειας στο πλαίσιο της σωτηριολογικής και μυστηριακής οντολογίας της Εκκλησίας
- Η Ορθόδοξη Εκκλησία εν Συνόδω και άνευ συμπλεγμάτων ανασφάλειας ορθοτομεί λόγον αληθείας έναντι όσων νεοφανών μορφών συμβιώσεως αλλοιώνουν τον από Θεού δοθέντα και ευλογηθέντα έγγαμο δεσμό ανδρός και γυναίκος εντός της «κατ' οίκον Εκκλησίας» που είναι η οικογένεια
- Η Ορθόδοξη Εκκλησία οριοθετεί τα κωλύματα του γάμου και ασκεί εν αγάπη και διακρίσει την «οικονομία» έναντι της «ακρίβειας» στις περιπτώσεις των λεγομένων μικτών γάμων

Δεν χρειάστηκαν περισσότερες από δύο σελίδες για να διατυπωθεί το αριστοτεχνικά τεκμηριωμένο, θεολογικά άρτιο και εννοιολογικά πλήρες, περιεκτικό, σαφές και πολυδιάστατο κείμενο περί του θεοδώρητου μυστηρίου του γάμου και του ιερωτάτου θεσμού της οικογένειας, που απετέλεσε το ένα εκ των έξι θεμάτων με τα οποία ασχολήθηκε το επισκοπικό σώμα της Αγίας και Μεγάλης εν Κρήτη Συνόδου, η οποία ορθοτόμησε απευδώς και ευστόχως λόγο αληθείας στη σύγχρονη εποχή κατά την οποία και στο όνομα της δήθεν «απελευθερώσεως του ανθρωπίνου προσώπου» τα πάντα - εν οίς και το θεοδώρητο μυστήριο του γάμου»- σχετικοποιούνται αυθαίρετα, αμφισβητούνται άκριτα, ανατρέπονται βάνανυσα και απορρίπτονται ισοπεδωτικά.

Όταν στη λεγομένη μεταμοντέρνα ή μετανεωτερική εποχή όλοι, μα όλοι, ψυχολόγοι, ψυχίατροι, κοινωνιολόγοι, νομικοί, οικογενειακοί σύμβουλοι και τόσοι άλλοι «ων ουκ έστιν αριθμός» ομιλούν περί του γάμου και της οικογένειας προτείνοντας μάλιστα με το «αζημίωτο» «επιστημονικές λύσεις» για την ανεύρεση διεξόδου στα πολλαπλά και ενίοτε δυσθεώρητα αδιέξοδα του εγγάμου βίου, δεν θα ήταν δυνατό η Ορθόδοξη Εκκλησία, η οποία ευλογεί το μυστήριο του γάμου, να μην αρθρώσει λόγο αληθείας για την «κατ' οίκον Εκκλησία», η οποία είναι η εντός του θαυμαστού γαμικού συζεύγματος οικογένεια, προκειμένου να διακηρύξει τα όχι και τόσο αυτονόητα σε μια εποχή όπου κυριαρχεί το ακραίο κοσμικό φρόνημα, η φθηνή εμπορευματοποίηση των διαπροσωπικών σχέσεων, ο ευτελισμός και η απαξίωση της ιερότητας και οντολογικής αξίας του ανθρωπίνου προσώπου κ.ά.

Ο λόγος και το μήνυμα της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου έρχεται ως μέγα αμυντήριο κατά του φθοροποιού πνεύματος της εκκοσμικεύσεως, το οποίο κατατρώγει την αρμονική συμβίωση των εγγάμων ζευγαριών, επειδή στην ένωση ανδρός και γυναικός δεν κυριαρχεί πλέον η εν αγάπη αλληλοκενωτική και αλληλοθυσιαστική αλληλοπεριχώρηση των προσώπων, αλλά δυστυχώς η θεοποίηση του υπερτροφικού εγώ» και συνακόλουθα η στρεβλή θεώρηση της προσωπικής ελευθερίας που φθάνει έως του σημείου της μεταμορφώσεως και μεταλλάξεώς της σε εγωϊστικώς ατομιστική ευδαιμονιστική φιλαυτία, εγωπαθή φιλαρέσκεια, απομονωτική αυτάρκεια, αυτονομία και αυταρέσκεια χωρίς αληθή συζυγική αγάπη και σταυρική θυσία του ενός προσώπου για το άλλο πρόσωπο εντός της εν Χριστώ απολύτου ενώσεως των δύο «εις σάρκα μίαν». Έτσι, το μυστήριο του γάμου ως εν αγάπη «εκκλησιοτραφές εργαστήριο» ζωής και εν Χριστώ συνδημιουργίας της οικογένειας, που είναι δωρεά υψίστη του Θεού, καθίσταται «εγωπαθές εργαστήριο» διχόνοιας, διχοστασίας και διαιρέσεως, βίας και καταναγκασμού στο όνομα δήθεν της ατομικής ελευθερίας, της λεγομένης ελευθερίας του «εγώ».

Η Ορθόδοξη Εκκλησία εν Συνόδω άνευ συμπλεγμάτων (complex) ανασφάλειας ή κατωτερότητας ή ακόμη και φοβικών συνδρόμων μήπως τυχόν χαρακτηριστεί, όπως συχνά και αυθαίρετα συμβαίνει, ως παλιομοδίτικη, παρωχημένη, αναχρονιστική ή συντηρητική, είπε τα πράγματα με το όνομά τους, εν αγάπη και αληθεία, άνευ φόβου και πάθους, χωρίς ακρότητες, φανατισμούς, ευσεβισμούς ή ηθικισμούς, ρατσιστικούς στιγματισμούς ή πνεύμα «ιερά εξετάσεως» του πάλαι ποτέ δυτικού μεσαίωνα. Ομίλησε και διεκήρυξε την υπέρ του θεοσδότου μυστηρίου του γάμου και του ιερωτάτου θεσμού της οικογένειας ευαγγελική αλήθεια για να αφυπνίσει συνειδήσεις, να εμπνεύσει ψυχές, να αποκρούσει ψεύδη και πλάνες, να αναιρέσει καινοφανείς και επικίνδυνες αντιλήψεις και πρακτικές, να οριοθετήσει την αποδεκτή από την Εκκλησία μορφή της εγγάμου συμβιώσεως ανδρός και γυναικός για την δημιουργία της οικογένειας ως «κατ' οίκον Εκκλησίας», να ενισχύσει τα νέα έγγαμα ζευγάρια στον όντως δυσθεώρητο άθλο της εγγάμου αθλήσεως και φυσικά να κινητοποιήσει τους επισκόπους και λοιπούς κληρικούς προκειμένου αυτοί ως ενώπιον του Θεού υπόλογοι και υπεύθυνοι πατέρες και αδελφοί, με απόλυτη συναίσθηση της πνευματικής και ποιμαντικής τους ευθύνης να σταθούν, ως οφείλουν, άγρυπνοι αρωγοί και συνέκδημοι, άοκνοι συνεπίκουροι και αληθείς συκηρυναίοι πλησίον των ανδρογύνων και πάσης δοκιμαζόμενης οικογένειας, όταν οι περιστάσεις το απαιτούν.

Στο εγκριθέν περί του μυστηρίου του γάμου και των κωλυμάτων αυτού κείμενο, το επισκοπικό σώμα της Αγίας και Μεγάλης εν Κρήτη Συνόδου κατ' αρχάς διακηρύττει ότι: *«ο θεσμός της οικογενείας ευρίσκεται σήμερα υπό την απειλήν της εκκοσμικεύσεως ως επίσης και του ηθικού σχετικισμού. Η Ορθόδοξος Εκκλησία διδάσκει την ιερότητα του γάμου ως μίαν θεμελιώδη και αδιαμφισβήτητον διδασκαλίαν της Εκκλησίας. Η εν ελευθερία ένωσις μεταξύ ανδρός και γυναικός είναι μία απαραίτητος προϋπόθεσις».*

Επειδή ακριβώς για την Ορθόδοξη Εκκλησία ο γάμος δεν αποτελεί μιά ευφυή επινόηση του ανθρώπου ή μιά κοινωνική αναγκαιότητα, αλλά θεοδώρητο και θεόσδοτο θεσμό για την διαιώνιση της ανθρώπινης ζωής, ο οποίος αποτελεί ιερώτατο μυστήριο εντός της Εκκλησίας, οι Πατέρες της Αγίας και Μεγάλης εν Κρήτη Συνόδου υπογραμμίζουν μετ' εμφάσεως ότι ο ακατάλυτος έγγαμος δεσμός ανδρός και γυναικός ανάγεται ως εικόνα στην ένωση του Χριστού μετά της Εκκλησίας του, και θεολογούντες επ' αυτού επισημαίνουν ότι: *«ο γάμος θεωρείται εις την Ορθόδοξον Εκκλησίαν ως ο αρχαιότερος θεσμός θείου δικαίου, διότι εισήχθη συγχρόνως προς την δημιουργίαν των πρώτων ανθρώπων, του Αδάμ και της Εύας (Γεν. β', 23). Η ένωσις αυτή συνεδέθη απ' αρχής όχι μόνον προς την πνευματικήν*

κοινωνίαν του ζεύγους, του ανδρός και της γυναίκος, αλλά και προς την δυνατότητα εξασφάλισης της συνεχείας της ζωής του ανθρωπίνου γένους. Ούτως, ο γάμος ανδρός και γυναίκος ευλογηθείς εν τω παραδείσω κατέστη εν ιερών μυστήριον, το οποίον αναφέρεται εις την Καινήν Διαθήκην, ότε ο Χριστός ετέλεσε το «πρώτον σημείον» διά της μεταβολής του ύδατος εις οίνον εις τον εν Κανά της Γαλιλαίας γάμον, ανακαλύπτων ούτω την δόξαν αυτού (Ιωάν. β', 11). Το μυστήριον του ακαταλύτου δεσμού μεταξύ ανδρός και γυναίκος είναι εικών της ενώσεως Χριστού και Εκκλησίας (Εφεσ. ε', 32).

Στο πλαίσιο αυτό λοιπόν του ως άνω Συνοδικού αποσπάσματος καταδεικνύεται ότι ο γάμος είναι μεν αγαπητική και οντολογική εν Χριστώ διά του Αγίου Πνεύματος ένωση προσώπων εν ελευθερία, αλλά συγχρόνως και υπέρβαση του διά του θανάτου παντελούς αφανισμού τους, επειδή ακριβώς ο πάνσοφος Θεός οικονομών και προνοών περί της επιβιώσεως του ανθρωπίνου γένους μετά την παράβαση και πτώση τους ενέσπειρε την φυσική έλξη μεταξύ ανδρός και γυναίκος, «και αυξάνεσθαι και πληθύνεσθαι προσέταξε», «την κατάλληλον τοις εις αμαρτίαν κατολισθήσασι της αυξήσεως επίνοιαν εγκατασκευάζων τη φύσει, αντί της αγγελικής μεγαλοφυΐας». Εν προκειμένω με πολύ περιεκτικό και εύστοχο τρόπο ο ιερός Χρυσόστομος εξαίρει την ιερότητα του γάμου διδάσκων ότι «επειδή επήλθεν η αμαρτία διά της παρακοής, ο ευμήχανος θεός κατά την εαυτού σοφίαν την διαμονήν του των ανθρώπων γένους οικονομών συνεχώρησε διά της συνουσίας αυξηθήναι το γένος».

Επειδή λοιπόν τα τελούμενα και τελεσιουργούμενα εντός της Αγίας του Χριστού Εκκλησίας ευλογούνται και αγιάζονται, λαμβάνοντας την ανεξίτηλη σφραγίδα της ακτίστου ενεργείας και χάριτος του Παναγίου και Τελεταρχικού Πνεύματος, ωσαύτως και το μυστήριο του γάμου είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με μία αυστηρά καθορισμένη «Χριστοκεντρική Τυπολογία», ήτοι ιερολογία διά της οποίας η Εκκλησία ευλογεί τον έγγαμο δεσμό. Συνεπώς, το μυστήριο του γάμου είναι οντολογικά και οργανικά ενταγμένο στην όλη αγιαστική και μυστηριακή ζωή της Εκκλησίας ουχί ως απλώς τυπική και κοινωνική ή δικαιοπρακτική διαδικασία και σύμβαση, αλλά ως όντως «ζωντανό μυστήριο» εντός του «ζώντος μυστηρίου της Εκκλησίας». Οι Συνοδικοί Πατέρες της Αγίας και Μεγάλης εν Κρήτη Συνόδου κατ' ακρίβειαν τάξεως και παραδόσεως αποφαινόνται περί της εγκυρότητας της ιερολογίας του μυστηρίου του γάμου και των λοιπών σωματικών και πνευματικών προϋποθέσεων, αρχών και κανόνων του ιερού (θείου) και φυσικού Δικαίου, επισημαίνοντες: «Η Χριστοκεντρική λοιπόν τυπολογία του μυστηρίου του γάμου εξηγεί την υπό του Επισκόπου ή Πρεσβυτέρου ευλογίαν του ιερού δεσμού δι' ειδικής ευχής (ιερολογίας), διό και ο άγιος Ιγνάτιος ο Θεοφόρος, εις την προς τον Πολύκαρπον Σμύρνης Επιστολήν αυτού, ετόνιζεν, ότι οι προσερχόμενοι εις γάμον κοινωνίαν πρέπει «μετά γνώμης του επισκόπου την ένωσιν ποιείσθαι, ίνα ο γάμος η κατά Κύριον και μη κατ' επιθυμίαν, (= ανθρωπίνην). Πάντα εις τιμήν Θεού γινέσθω» (V, 2). Ούτως, τόσον η ιερότης του θεοσυστάτου δεσμού, όσον και το υψηλόν πνευματικόν περιεχόμενον της εγγάμου συζυγίας εξηγούν την αξίωσιν, ώστε να αναδειχθή «τίμιος ο γάμος και η κοίτη αμίαντος» (Εβρ. ιγ', 4), διό και απεδοκιμάζετο οιαδήτις προσβολή της καθαρότητας αυτού (Εφεσ. ε', 2-5. Α' Θεσσ. δ', 4. Εβρ. ιγ', 4 κ.ά.)...

Η Εκκλησία αντιμετώπιζε πάντοτε μετά της αναγκαίας αυστηρότητας και της δεούσης ποιμαντικής ευαισθησίας, κατά το υπόδειγμα της επιεικειάς του αποστόλου των εθνών Παύλου (Ρωμ. ζ', 2-3. Α' Κορ. ζ', 12-15, 39 κ.ά.), τόσον τας θετικές προϋποθέσεις (διαφορά φύλου, νόμιμος ηλικία κ.ά.), όσον και τας αρνητικές προϋποθέσεις (συγγένεια εξ αίματος και εξ αγχιστείας, πνευματική συγγένεια, υπάρχων γάμος, ετεροθρησκεία κ.ά.) διά την σύναψιν γάμου. Η ποιμαντική ευαισθησία ήτο αναγκαία όχι μόνον διότι η βιβλική παράδοσις καθορίζει την σχέσιν του φυσικού δεσμού του γάμου μετά του μυστηρίου της Εκκλησίας, αλλά και διότι η

εκκλησιαστική πράξις δεν αποκλείει την πρόσληψιν ωρισμένων περί γάμου αρχών του ελληνορωμαϊκού φυσικού Δικαίου, αι οποίαι προβάλλουν τον δεσμόν του γάμου ανδρός και γυναικός ως «θείου τε και ανθρωπίνου δικαίου κοινωνίαν» (Μοδεστίνος) και είναι συμβαταί προς την αποδιδόμενην υπό της Εκκλησίας ιερότητα εις το μυστήριον του γάμου».

Ο γάμος είναι εν Χριστώ κοινωνία προσώπων και ένωση ιερωτάτου δεσμού, ο οποίος υψούται υπεράνω του Παραδείσου και συνιστά μία «κατ' οίκον Εκκλησία». Δεν πρόκειται για μία απλή φυσική σαρκική ένωση αλλά σύζευξη και αγαπητική οντολογική κοινωνία ενώσεως, η οποία εισάγει το ζεύγος στην τάξη της Βασιλείας της Αγίας Τριάδος. Ο έγγαμος δεσμός εν τη αγάπη και εν ονόματι Ιησού Χριστού διά της ακτίστου ενεργείας του Παναγίου Πνεύματος καθίσταται «μυστήριο αγάπης» ευλογημένο υπό της Αγίας Εκκλησίας ως εικόνας της Βασιλείας του Θεού, ο οποίος ως τελεία αγάπη ενσπείρει το μυστήριο της αγάπης στις καρδιές του ζεύγους που και αυτό ως αδιάλυτο και ακατάλυτο σύζευγμα αγάπης Θεού βιώνει και αντανakλά την αγάπη του Θεού στην ως κατ' οίκον Εκκλησία οικογένειά του.

Ο αοίδιμος Παναγιώτης Τρεμπέλας επικαλούμενος τον Απόστολο των εθνών θείο Παύλο, ο οποίος αναφερόμενος στον μυστηριακό χαρακτήρα του γάμου εντέλλεται όπως αυτός συνάπτεται «εν Κυρίω», «κηρύττων δε τούτον δεσμόν αδιάλυτον και ιερόν και υπέρ τον εν τω παραδείσω υψούμενον». Ο Παναγιώτης Τρεμπέλας μνημονεύει και την πολύ αξιόλογη θεολογική προσέγγιση του Scheeben για τον εν Χριστώ Ιησού έγγαμο δεσμό ανδρός και γυναικός, ο οποίος παρατηρεί ότι «η χριστιανική συζυγική ένωσις είναι ανωτέρα της εν τω Παραδείσω συζυγικής ενώσεως των πρωτοπλάστων. Διότι ο Χριστιανός είναι μέλος του μυστικού σώματος του Θεανθρώπου, εις τον οποίον ανήκει ψυχή τε και σώματι. Όταν λοιπόν Χριστιανοί ενούνται διά του γάμου, δεν είναι μόνο δύο ανθρώπινοι υπάρξεις, ουδέ μόνον δύο ψυχαί πεπρωκισμένοι διά της χάριτος, αλλά δύο μέλη καθιερωμένα του μυστικού σώματος, τα οποία συνενοούνται διά να αφιερωθώσι εις την επέκτασιν του σώματος τούτου, γεννώντα τέκνα, προωρισμένα να ενσωματωθώσιν εις το σώμα του Χριστού. Οι συνάπτοντες λοιπόν γάμον Χριστιανοί δεν δύνανται να ενεργώσι παρά μόνον εν Κυρίω, εν ονόματι της θείας Κεφαλής, εις την οποίαν ανήκουν, διά την οποίαν εργάζονται ως μέλη αυτής. Δεν δύνανται να διαθέτουν τα σώματα αυτών προς πολλαπλασιασμόν παρά μετά της συγκαταθέσεως και εν τω πνεύματι του Χριστού. Διότι τα σώματά των ταύτα δεν είναι πλέον σαρξ ιδική των, αλλ' η σαρξ του Χριστού. Δεν δύνανται να ενούνται μετ' αλλήλων παρά επί τη βάσει της ενώσεώς των μετά του Χριστού».

Οι επόμενοι «τοις αγίοις Πατράσιν» Επίσκοποι της Αγίας και Μεγάλης εν Κρήτη Συνόδου θεολογούν περί της εν Χριστώ αγαπητικής και αλληλοκενωτικής διαπροσωπικής ενώσεως ανδρός και γυναικός ως «τύπου» και «εικόνας» της Εκκλησίας ή «κατ' οίκον Εκκλησίας», όπου θραύονται τα δεσμά του ατομισμού και του φίλαντου εγωισμού, διακηρύσσοντες ότι: «Η εν Χριστώ ένωσις ανδρός και γυναικός συνιστά μίαν μακράν Εκκλησίαν ή μίαν εικόνα της Εκκλησίας. Η ένωσις αυτή διά της ευλογίας του Θεού υψούται εις υψηλότερον βαθμόν, διότι η κοινωνία είναι υπεροχωτέρα της ατομικής υπάρξεως, αφού τους εισάγει εις την τάξιν της Βασιλείας της Παναγίας Τριάδος. Απαραίτητος προϋπόθεσις διά τον γάμον είναι η πίστις εις τον Ιησούν Χριστόν, μία πίστις, την οποίαν οφείλουν να αποδέχονται ο νυμφίος και η νύμφη, ο ανήρ και η γυνή. Άλλωστε, το θεμέλιον της ενότητος του γάμου είναι η εν Χριστώ ενότης, ίνα διά της υπό του Αγίου Πνεύματος ευλογίας της συζυγικής αγάπης, δυνηθή το ζεύγος να αντανakλά την αγάπην Χριστού και Θεού, της αιωνίου ζωής του ανθρώπου εν τη αγάπη του Θεού».

Η αδιάλειπτη φιλόστοργη μέριμνα της Ορθοδόξου Εκκλησίας για τον ιερώτατο θεσμό της οικογένειας ως δημιουργήματος του εγγάμου βίου και της συζεύξεως ανδρός και γυναικός απευτώθη υπό του επισκοπικού σώματος της Αγίας και Μεγάλης εν Κρήτη Συνόδου της Ορθοδοξίας και στο σχετικό περί του μυστηρίου του γάμου κείμενο, όπου με έμφαση υπογραμμίζεται ότι: *«Η προστασία της ιερότητας του μυστηρίου του γάμου υπήρξε πάντοτε ιδιαζόντως σημαντική διά την προστασίαν της οικογενείας, η οποία ακτινοβολεί την κοινωνίαν των συζευγνυμένων προσώπων τόσο εις την Εκκλησίαν, όσον και εις την όλην κοινωνίαν. Ούτως, η διά του μυστηρίου του γάμου επιτυγχανομένη κοινωνία προσώπων λειτουργεί όχι απλώς ως μία συμβατική φυσική σχέσις, αλλά και ως μία ουσιαστική και δημιουργική πνευματική δύναμις διά του ιερού θεσμού της οικογενείας. Αύτη βεβαιώνει την προστασίαν και την παιδείαν των τέκνων τόσο εις την πνευματικήν αποστολήν της Εκκλησίας, όσον και εις την λειτουργίαν της κοινωνίας».*

Ουδείς αμφισβητεί ότι ο γάμος και η οικογένεια διέρχονται περίοδο κρίσεως επειδή παραδεδομένες αρχές και αξίες ανατρέπονται και απορρίπτονται, ο αγαθοφθόρος εγωισμός αυξάνεται και κατακυριεύει τις καρδιές των ανθρώπων, η αγάπη ψύχεται και ο Χριστός εξορίζεται επιδεικτικά από την οικογένεια, η οποία δεν γίνεται αποδεκτή ως «κατ' οίκον Εκκλησία». Στην λεγομένη μεταμοντέρνα ή μετανεωτερική εποχή η δομή της παραδοσιακής οικογένειας έχει ανατραπεί και ριζικά μεταβληθεί ενώ οι διαπροσωπικές σχέσεις των μελών της συγχρόνου οικογένειας είναι σε πλείστες όσες περιπτώσεις σχεδόν ανύπαρκτες ή άκρως τυπικές και ανούσιες. Καινοφανείς μορφές συμβιώσεως εμφανίζονται και διεκδικούν επιθετικά και φυσικά μακράν θεολογικών κριτηρίων, αρχών και προϋποθέσεων να σφετεριστούν την σημασιολογική και οντολογική έννοια του γάμου ή της οικογένειας που πλέον αποκτούν διαφορετικό - εν σχέσει προς το ανέκαθεν παραδομένο - περιεχόμενο. Όλα τα «παλαιά» φαίνονται ότι μεταμορφώνονται σε «καινά» ή μάλλον κατ' ακριβολογία σε τραγικά «κενά» και επικίνδυνα αποτολμήματα σε βάρος κυρίως των μόνων αθώων θυμάτων, τα οποία είναι τα παιδιά που βιώνουν τα των γονέων διαζύγια, την τραυματική αποξένωσή τους από τους γονείς, καθώς και όλα εκείνα τα εωσφορικά «εγώ» και «θέλω» των μεγάλων αλλά όχι πάντοτε συνετών και σοφών, οι οποίοι απαιτούν να τα επιβάλουν μέσω κυρίως των νέων και δήθεν εκσυγχρονισμένων και μοντέρνων μορφών συμβιώσεως μόνο και μόνο για να ικανοποιήσουν το «υποκειμενικό αλάθητο» των επιλογών τους στο όνομα της τόσο βιασμένης και κουρελιασμένης, όπως ισχυρίζονται, «ατομικής ελευθερίας τους».

Για όλα τα ως άνω «σημεία των καιρών» η Αγία και Μεγάλη εν Κρήτη Σύνοδος δεν παρέμεινε απαθής, απόμακρη και αδιάφορη, αλλά με φιλόστοργη μέριμνα έθεσε τον «δάκτυλον επί τον τύπον των ήλων» κρούοντας τον κώδωνα του κινδύνου και συνάμα της αφυπνίσεως των συνειδήσεων διακηρύττουσα άνευ περιστροφών τα αυτονόητα, όπως ότι: *«το τιθέμενον σήμερον εν τη κοινωνία ζήτημα είναι ο γάμος, ο οποίος είναι το κέντρον της οικογενείας και η οικογένεια δικαιώνει τον γάμον. Η ασκουμένη εις τον σύγχρονον κόσμον πίεσις διά την αναγνώρισιν νέων μορφών συμβιώσεως αποτελεί μίαν πραγματικήν απειλήν διά τους Ορθοδόξους Χριστιανούς. Η κρίσις του θεσμού του γάμου και της οικογενείας εις διαφόρους μορφάς ανησυχεί βαθέως την Ορθόδοξον Εκκλησίαν όχι μόνον ένεκα των αρνητικών συνεπειών εις την δομήν της κοινωνίας, αλλά και ένεκα της απειλής διά τας ειδικωτέρας σχέσεις εις τους κόλπους της παραδοσιακής οικογενείας. Κύρια θύματα των τάσεων αυτών είναι το ζεύγος και ιδιαιτέρως τα τέκνα, διότι δυστυχώς αυτά υφίστανται συνήθως εκ της παιδικής ήδη ηλικίας αυτών το μαρτύριο, καίτοι ουδεμίαν έχουν ευθύνην δι' αυτό».*

Οι Πατέρες της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου ουδόλως διστάζουν να τοποθετηθούν έναντι του λεγομένου «πολιτικού γάμου» και των «συμφώνων συμβιώσεως» οριοθετώντας θεολογικώς τα αμετάθετα όρια, τα οποία η Ορθόδοξη Εκκλησία θέτει αναγνωρίζουσα ως γάμο μόνον το ιερολογούμενο και επευλογούμενο εν Αγίω Πνεύματι μυστήριο σε αντιδιαστολή προς ο,τιδήποτε άλλο συνιστά απλή «πράξη συμβιώσεως» μεταξύ του αυτού ή άλλου φύλου των μελών αυτής. Στο πλαίσιο αυτό το επισκοπικό σώμα της Μεγάλης Συνόδου αποφαινεται ότι: *«ο νομίμως καταγεγραμμένος πολιτικός γάμος μεταξύ ανδρός και γυναικός δεν έχει μυστηριακόν χαρακτήρα, αποτελεί απλήν πράξιν συμβιώσεως κυρωθείσαν υπό το κράτος, διάφορον προς τον ευλογούμενον υπό του Θεού και της Εκκλησίας γάμον. Τα συνάπτοντα πολιτικόν γάμον μέλη της Εκκλησίας πρέπει να αντιμετωπίζονται μετά ποιμαντικής ευθύνης, η οποία επιβάλλεται διά να κατανοήσουν την αξία του μυστηρίου του γάμου και των εξ αυτών απορρεουσών ευλογιών δι' αυτούς.*

Η Εκκλησία δεν αποδέχεται διά τα μέλη αυτής σύμφωνα συμβιώσεως του αυτού ή ετέρου φύλου και πάσαν άλλην μορφήν συμβιώσεως διαφόρου του γάμου. Η Εκκλησία πρέπει να καταβάλλη πάσας τας δυνατάς ποιμαντικές προσπάθειας, ώστε τα παρεκκλίνοντα μέλη αυτής εις τοιαύτας μορφάς συμβιώσεως να δυνηθούν να κατανοήσουν την πραγματικήν έννοιαν της μετανοίας και της ευλογημένης υπό της Εκκλησίας αγάπης».

Από το περιεχόμενο των δύο ως άνω αποσπασμάτων του σχετικού περί γάμου εγκριθέντος κειμένου της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου οι Πατέρες αυτής ευρισκόμενοι αντιμέτωποι τόσο με τον λεγόμενο πολιτικό γάμο, όσο και με το πολυσυζητημένο ζήτημα του συμφώνου συμβιώσεως μεταξύ ομόφυλων ή ετερόφυλων προσώπων, τα οποία αμφότερα κατά την θεολογική διδασκαλία της Εκκλησίας δεν συνιστούν το μυστήριο του γάμου, δεν θυσιάζουν την αλήθεια στο όνομα της αγάπης, ούτε την φιλόστοργη ποιμαντική αγάπη στο όνομα μιάς τιμωρητικής ηθικής, αλλά με μία ουσιαστική αγαπητική μέριμνα και έχοντας απόλυτη συναίσθηση της ποιμαντικής τους ευθύνης διακηρύττουν την αλήθεια της Εκκλησίας περί του θεοδώρητου μυστηρίου του γάμου χωρίς συμβιβασμούς ή διπλωματικές περιστροφές για την αποφυγή τυχόν αντιδράσεων ή παρερμηνειών, ενώ παράλληλα αναλαμβάνουν επίμοχθο πνευματικό έργο να καταδείξουν εν αληθεί αγάπη και ιδιαζούση διάκρισει λόγου και πράξεων την παρεκκλίνουσα επιλογή των μελών της προβάλλοντας την πνευματική αξία και σωτηριολογική σημασία της εν Χριστώ μετανοίας και αληθούς αγάπης στη ζωή των ανθρώπων, οι οποίοι αναζητούν και επιποθούν διαρκώς την ευτυχία στο όνομα της αγάπης αλλά με επιλογές που σε πλείστες περιπτώσεις ευτελίζουν το θεοειδές οντολογικό νόημα και περιεχόμενό της.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι το επισκοπικό συνοδικό σώμα των Πατέρων επιμένει και υπογραμμίζει μετά πάσης εμφάσεως στην ευθύνη της ποιμαίνουσας Εκκλησίας να είναι ο αδιαλείπτως συνεπικουρος, συνοδίτης και συγκερυναίος προς τα έγγαμα ζευγάρια και προς κάθε οικογένεια σε μιά εποχή πανθομολογούμενης κρίσεως για την οποία δεν νοείται η ποιμαίνουσα Εκκλησία να είναι απύσχα, καθεύδουσα ή ευκόλως ασκούσα αφ' υψηλού καταγγελτικό - εισαγγελικό λόγο. Προς τούτο οι Πατέρες της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου καλούν, προσκαλούν και εντέλλονται προς πάντες τους ποιμένες της Εκκλησίας να αρθούν στο ύψος των περιστάσεων και της ποιμαντικής διακονικής τους ευθύνης, επισημαίνοντας τα εξής: *«υπό τας τσοούτον δυσχερείς συγχρόνους συνθήκας διά το μυστήριο του γάμου και διά τον ιερόν θεσμόν της οικογενείας, οι επίσκοποι και οι ποιμένες οφείλουν να αναπτύξουν σύντονον εργασίαν εις τον ποιμαντικόν τομέα διά να προστατεύσουν τους πιστούς πατρικώς, συμπαριστάμενοι εις αυτούς, διά να ενισχύσουν την κλονισθείσαν ελπίδα αυτών εκ των ποικίλων δυσχερειών, θεμελιούντες τον θεσμόν της οικογενείας επί ακλονήτων θεμελίων,*

τα οποία ούτε η βροχή, ούτε οι ποταμοί, ούτε οι άνεμοι δύνανται να καταστρέψουν, αφού τα θεμέλια ταύτα είναι η πέτρα, η δε πέτρα είναι ο Χριστός (Ματθ. ζ', 25)...

Αι βαρύταται συναίπειαι της κρίσεως ταύτης εκφράζονται διά της επικινδύνου αυξήσεως του αριθμού των διαζυγίων, των αμβλώσεων κα πολλών άλλων εσωτερικών προβλημάτων εις την οικογενειακήν ζωήν. Αι συνέπειαι αύται είναι μία μεγάλη πρόκλησις διά την αποστολήν της Εκκλησίας εις τον σύγχρονον κόσμον, διό και οι ποιμένες της Εκκλησίας οφείλουν να καταβάλουν πάσαν δυνατήν προσπάθειαν διά την αντιμετώπισιν των προβλημάτων αυτών. Η Ορθόδοξος Εκκλησία καλεί εν αγάπη τα τέκνα αυτής και όλους τους ανθρώπους καλής θελήσεως να υπερασπισθούν την πιστότητα εις την ιερότητα της οικογενείας».

Στην δευτέρα ενότητα (κεφάλαιο) του εγκριθέντος περί του μυστηρίου του γάμου κειμένου οι Πατέρες της Αγίας και Μεγάλης εν Κρήτη Συνόδου αναφέρονται εν είδει ανακεφαλαιώσεως στα περί του γάμου κωλύματα και στην εφαρμογή της «οικονομίας» από τις κατά τόπους Ορθόδοξες Εκκλησίες επί ζητημάτων, τα οποία άπτονται των προϋποθέσεων εγκυρότητος του μυστηρίου του γάμου, όπως περί των κωλυμάτων του γάμου λόγω εξ αίματος, εξ αγχιστείας, εξ υιοθεσίας και πνευματικής συγγενείας, καθώς επίσης περί του μη αμετακλήτως λυθέντος ή ακυρωθέντος γάμου και του προϋπάρχαντος τρίτου ως απολύτων κωλυμάτων προς σύναψη γάμου και συναφώς περί της καταδίκης της διγαμίας και του τετάρτου γάμου κατά την ορθόδοξη κανονική παράδοση. Συμφώνως προς τους ιερούς κανόνες κωλύεται κατ' ακρίβειαν η ιερολόγησις γάμου μετά την μοναχική κουρά και ορίζεται ότι η ιερωσύνη αυτή καθ' αυτήν δεν αποτελεί κώλυμα γάμου, αλλ' όμως, συμφώνως προς την ισχύουσα κανονική παράδοση μετά την χειροτονία κωλύεται η σύναψις γάμου.

Το επισκοπικό σώμα των Πατέρων της Αγίας και Μεγάλης εν Κρήτη Συνόδου στο πλαίσιο τόσο της «κατ' ακρίβειαν» όσο και της «κατ' οικονομίαν» εφαρμογής των θείων και ιερών κανόνων του Εκκλησιαστικού πολιτεύματος περί των κωλυμάτων του γάμου διετύπωσαν με πνευματική διάκριση και ρεαλισμό προς την σύγχρονη πραγματικότητα δύο βασικές αρχές, ήτοι:

α) Η δυνατότης εφαρμογής της εκκλησιαστικής οικονομίας ως προς τα κωλύματα γάμου δέον όπως να αντιμετωπίζεται υπό της Ιεράς Συνόδου εκάστης αυτοκεφάλου Ορθοδόξου Εκκλησίας, συμφώνως προς τας αρχάς των ιερών κανόνων, εν πνεύματι ποιμαντικής διακρίσεως, επί τω σκοπώ της σωτηρίας του ανθρώπου, και β) «Η κατά την εφαρμογήν της περί κωλυμάτων γάμου εκκλησιαστικής παραδόσεως πράξις δέον να λαμβάνη υπ' όψιν και τας διατάξεις της εκασταχού σχετικής κρατικής νομοθεσίας, άνευ υπερβάσεως των ορίων της εκκλησιαστικής Οικονομίας».

Στο πλαίσιο αυτό η Αγία και Μεγάλη εν Κρήτη Σύνοδος «περί των μικτών γάμων Ορθοδόξων μεθ' ετεροδόξων και μη Χριστιανών ήχθη εις την απόφασιν, όπως ο γάμος Ορθοδόξων μεθ' ετεροδόξων κωλύεται κατά κανονικήν ακρίβειαν (κανών 72 της Πενθέκτης εν Τρούλλω Συνόδου)... ο γάμος Ορθοδόξων μετά μη χριστιανών κωλύεται απολύτως κατά κανονικήν ακρίβειαν».

Η εφαρμογή της εκκλησιαστικής οικονομίας όμως σύμφωνα με την προαναφερθείσα ως άνω βασική αρχή περί των κωλυμάτων του γάμου, όπως επί παραδείγματι μεταξύ ορθοδόξων και ετεροδόξων αντιμετωπίζεται υπό της Ιεράς Συνόδου εκάστης αυτοκεφάλου Ορθοδόξου Εκκλησίας, όπως εξάλλου επί πολλές δεκαετίες συμβαίνει και στα όρια δικαιοδοσίας της Αυτοκεφάλου Εκκλησίας της Ελλάδος να επευλογούνται υπ' αυτής συμφώνως προς τις θεσπισθείσες κανονικές προϋποθέσεις οι λεγόμενοι μικτοί γάμοι και γι'

αυτό είναι παντελώς και εξοφθάλμως μετέωρες και άνευ σοβαρότητας οι διάφορες λεκτικές κορώνες ενίων υπερορθοδόξων δήθεν «ομολογητών», «καθαρών» και «σεσσωσμένων», οι οποίοι ύψωσαν τα λάβαρα εναντίον των λεγομένων μικτών γάμων παραθεωρούντες και απορρίπτοντες την εν Αγία και Μεγάλη Συνόδω Αλάθητη φωνή της Μητρός Ορθοδόξου Εκκλησίας, η οποία προβλέποντας την «κατ' οικονομίαν» ιερολογία για τους μικτούς γάμους αποβλέπει μετά πάσης πνευματικής διακρίσεως στην σωτηρία των ανθρώπων.

Ο Σεβ. Μητροπολίτης Γέρων Περγάμου κ. Ιωάννης (Ζηλιούλας) σε περισπούδαστη μελέτη του περί του Συνοδικού Θεσμού, αναφερόμενος στην δυνατότητα των Συνόδων να ασκούν την λεγομένη Εκκλησιαστική Οικονομία, ορίζει μετά πάσης σαφήνειας ότι: *«Ένας άλλος χώρος, στον οποίο ο συνοδικός θεσμός τείνει να υποβαθμιστεί ή ακόμα και να ατονήσει πλήρως, είναι εκείνος της ασκήσεως της οικονομίας. Η σύνοδος είναι η μόνη αρμόδια για να ασκήσει οικονομίαν, και μάλιστα σε πολύ μεγάλο βαθμό... Σε όλες τις περιπτώσεις των σχέσεων της Εκκλησίας με τους αιρετικούς και τους σχισματικούς τον τελευταίο και αυθεντικό λόγο έχουν μόνον σύνοδοι επισκόπων. Κανενός απολύτως η γνώμη δεν έχει κανονική ισχύ, αλλά μόνο οι αποφάσεις των επισκοπικών συνόδων. Όταν μάλιστα οι αποφάσεις αυτές προέρχονται από οικουμενικές συνόδους, η αυθεντία τους είναι ακόμη πιο μεγάλη».*

Με πολύ εύστοχο, σαφή και περιεκτικό τρόπο ο Βλάσιος Ιω. Φειδάς αναφερόμενος στο δίπολο της «κατ ακρίβειαν» κατ' «κατ' οικονομίαν» εφαρμογής των θείων και ιερών κανόνων επισημαίνει ότι: *«η μεν κανονική ακρίβεια εκφράζει την απόλυτη φύση και την ουσία του μυστηρίου της Εκκλησίας, η δε εκκλησιαστική οικονομία αποτελεί μία ειδική ποιμαντική εφαρμογή του μυστηρίου της Εκκλησίας στις καθ' έκαστον περιπτώσεις».* Ο ίδιος σε άλλο σημείο αναφερόμενος στην κατά το συναμφότερον ερμηνευτική σύζευξη του γράμματος και του πνεύματος των ιερών κανόνων σε αναγωγή προς τα δεδομένα της συγχρόνου πραγματικότητας και ζωής και επί σκοπώ της σωτηρίας των ανθρώπων γράφει χαρακτηριστικά: *«...η ερμηνεία των κανόνων είναι επιτυχής μόνον εάν, τηρουμένων των ανωτέρω ερμηνευτικών αρχών, καταστή δυνατή η απόδοση του πλήρους μηνύματός τους στη σύγχρονη ορολογία και γλώσσα. Αυτό είναι ένα πολύ δυσχερές και συνήθως ανασφαλές έργο, διότι θα υφίστανται πάντοτε εύλογα ερωτήματα τόσο ως προς την αυθεντική σχέση κανόνα και ερμηνείας, όσο και ως προς την πλήρη ταυτότητα του πνεύματος αμφοτέρων.*

Η πιστότητα όμως του πνεύματος της ερμηνείας προς το αυθεντικό πνεύμα των κανόνων είναι ακριβώς και το αίτημα οποιασδήποτε νέας κανονικής διατυπώσεως. Βεβαίως, η προσήλωση στην ιστορική μορφή ή στην καθ' ύλην συγκρότηση των κανόνων είναι μία αναγκαία προϋπόθεση, αλλά όχι και ένα αναγκαίο στοιχείο της ερμηνείας, καίτοι κατά την ερμηνεία πρέπει να αναζητηθή η αυθεντική αναλογία όλων των συγχρόνων προς τους κανόνες ιστορικών δεδομένων, για τα οποία ίσχυσε το πνεύμα και το περιεχόμενο αυτών.

Η αντικειμενική όμως δυσχέρεια αφ' ενός μεν για τη διασφάλιση της πλήρους ταυτότητας μεταξύ του πνεύματος του κανόνα και του πνεύματος της ερμηνείας του, αφ' ετέρου δε για τη διαφύλαξη της αυθεντικότητας του πνεύματος κατά τη μεταβολή του γράμματος εξηγούν την έναντι των κανόνων αυστηρή θέση της Ορθόδοξης Εκκλησίας, η οποία, χωρίς βεβαίως να απολυτοποιή το ιστορικό τους γράμμα, τους θεωρεί αυθεντικούς και βεβαίους φορείς του υποκειμενικού πνεύματος.

Έτσι, διαφυλάσσει με χαρακτηριστική ευαισθησία την αυθεντική ιστορική συζυγία πνεύματος και γράμματος, όχι μόνο για να τηρήση μέσα από αυτούς ανόθευτο το μήνυμα της εν Χριστώ αποκαλύψεως, αλλά και για να θεμελιώσει τη νέα αυθεντική προσαρμογή τους σε κάθε εποχή και σε οικεία για τους πιστούς ιστορικά σχήματα. Ο σεβασμός δηλαδή της

Ορθοδοξίας στην ιστορική συζυγία του γράμματος και του πνεύματος των κανόνων πρέπει να ερμηνευθεί όχι βεβαίως ως ένα νοσηρό παραδοσιαρχικό σύνδρομο της ιστορικής της εξέλιξης, αλλά κυρίως ως μία αδιαμφισβήτητη υγιής ευαισθησία για την περιφρούρηση της αξιοπιστίας πηγής και του ανανεωτικού της δυναμικού σε όλες τις εποχές της ιστορίας της Εκκλησίας».

Ανακεφαλαιώνοντας πάντα τα ως άνω παραθέτουμε την σχετική παράγραφο της επισήμου Εγκυκλίου της Αγίας και Μεγάλης εν Κρήτη Συνόδου της Ορθόδοξου Εκκλησίας, η οποία επιγράφεται: «Η οικογένεια-εικόν της αγάπης του Χριστού προς την Εκκλησίαν», αφού δι' αυτής το επισκοπικό σώμα των συνοδικών Πατέρων διακηρύττει ηχηρώ μηνύματι προς το πλήρωμα της Μίας, Αγίας, Καθολικής και Αποστολικής Εκκλησίας του Χριστού, ότι: «*Η Ορθόδοξος Εκκλησία θεωρεί την ακατάλυτον αγαπητικήν ένωσιν ανδρός και γυναικός «μυστήριον μέγα... εις Χριστόν και εις την Εκκλησίαν», (Έφεσ. ε', 32) και την προκύπτουσαν εξ αυτού οικογένειαν, η οποία αποτελεί την μόνην εγγύησιν της γεννήσεως και της ανατροφής των τέκνων, συμφώνως προς το σχέδιον της Θείας Οικονομίας, «Εκκλησίαν μικράν» (Ιωάννου Χρυσοστόμου, Υπόμνημα εις την προς Εφεσίους επιστολήν, Κ', PG 62. 143), παρέχουσα εις ταυτήν την κατάλληλον ποιμαντικήν στήριξιν.*

Η σύγχρονος κρίσις του γάμου και της οικογενείας είναι απότοκος της κρίσεως της ελευθερίας ως ευθύνης, της συρρικνώσεως αυτής εις ευδαιμονιστικήν αυτοπραγμάτωσιν, της ταυτίσεώς της με ατομικήν αυταρέσκειαν, αυτάρκειαν και αυτονομίαν, και της απωλείας του μυστηριακού χαρακτήρος της ενώσεως ανδρός και γυναικός, ως και της λήθης του θυσιαστικού ήθους της αγάπης. Η σύγχρονος εκκοσμικευμένη κοινωνία προσεγγίζει τον γάμον με αμιγώς κοινωνιολογικά και πραγματιστικά κριτήρια, θεωρούσα αυτόν ως μίαν απλήν μορφήν σχέσεως, μεταξύ όλων των άλλων, αι οποίαι δικαιούνται εξ ίσου θεσμικής κατοχυρώσεως.

Ο γάμος είναι εκκλησιοτραφές εργαστήριο ζωής εν αγάπη και ανυπέρβλητος δωρεά της χάριτος του Θεού. Η «υψηλή χειρ» του «συνδέτου Θεού «αοράτως πάρεστι, τους συναπτομένους αρμόζουσα» μετά του Χριστού και μετ' αλλήλων. Οι στέφανοι, οι οποίοι τοποθετούνται επί της κεφαλής του νυμφίου και της νύμφης κατά την τέλεσιν του μυστηρίου, παραπέμπουν εις την διάστασιν της θυσίας και της πλήρους αφιερώσεως εις τον Θεόν και εις αλλήλους, αναφέρονται δε επίσης και εις την ζωήν της Βασιλείας του Θεού, αποκαλύπτοντες την εσχατολογικήν αναφοράν του μυστηρίου της αγάπης».

Υ.Γ.: Το παρόν θεολογικό κείμενο αφιερούται σε όλους τους εγγάμους κληρικούς και λαϊκούς οι οποίοι φέρουν επί της κεφαλής τους καθημερινώς και κατά χριστομίμητον αγάπη τους στεφάνους της εν Χριστώ συζεύξεως και ενώσεως, ενσαρκώνοντας την «κατ' οίκον Εκκλησίας», η οποία υπό την μορφή της οικογενείας αποτελεί την υψίστη μορφή συνδημιουργίας στο πρόσωπο των παιδιών.